

Тема 1. Міжнародна економічна система

Лектор: доцент кафедри міжнародної економіки
кандидат економічних наук,
Цимбал Людмила Іванівна

Питання теми

- 1.1. Предмет курсу "міжнародна економіка". Міжнародна економічна система: сутність та структура.
- 1.2. Міжнародні економічні відносини, їх форми.
- 1.3. Рівні, принципи та суб'єкти міжнародних економічних відносин.
- 1.4. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин, його структуризація та характеристика.
- 1.5. Класифікація країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
- 1.6. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори.
- 1.7. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства.

Питання для самостійного вивчення:

- Різні типи класифікацій країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
- Принципи МЕВ, історія розробки і впровадження принципів у систему МЕВ, сутність принципів, їх дієвість та роль у розвитку МЕВ.
- Суб'єкти МЕВ України.
- Економічне середовище МЕВ.
- Політико-правове середовище.
- Соціально-культурне середовище.
- Інфраструктурне середовище (Міжнародний транспорт та інформаційно-комунікаційні системи).

Предмет і об'єкт дисципліни

Предметом курсу “міжнародна економіка” є багаторівневий комплекс економічних відносин між країнами, їх угрупованнями.

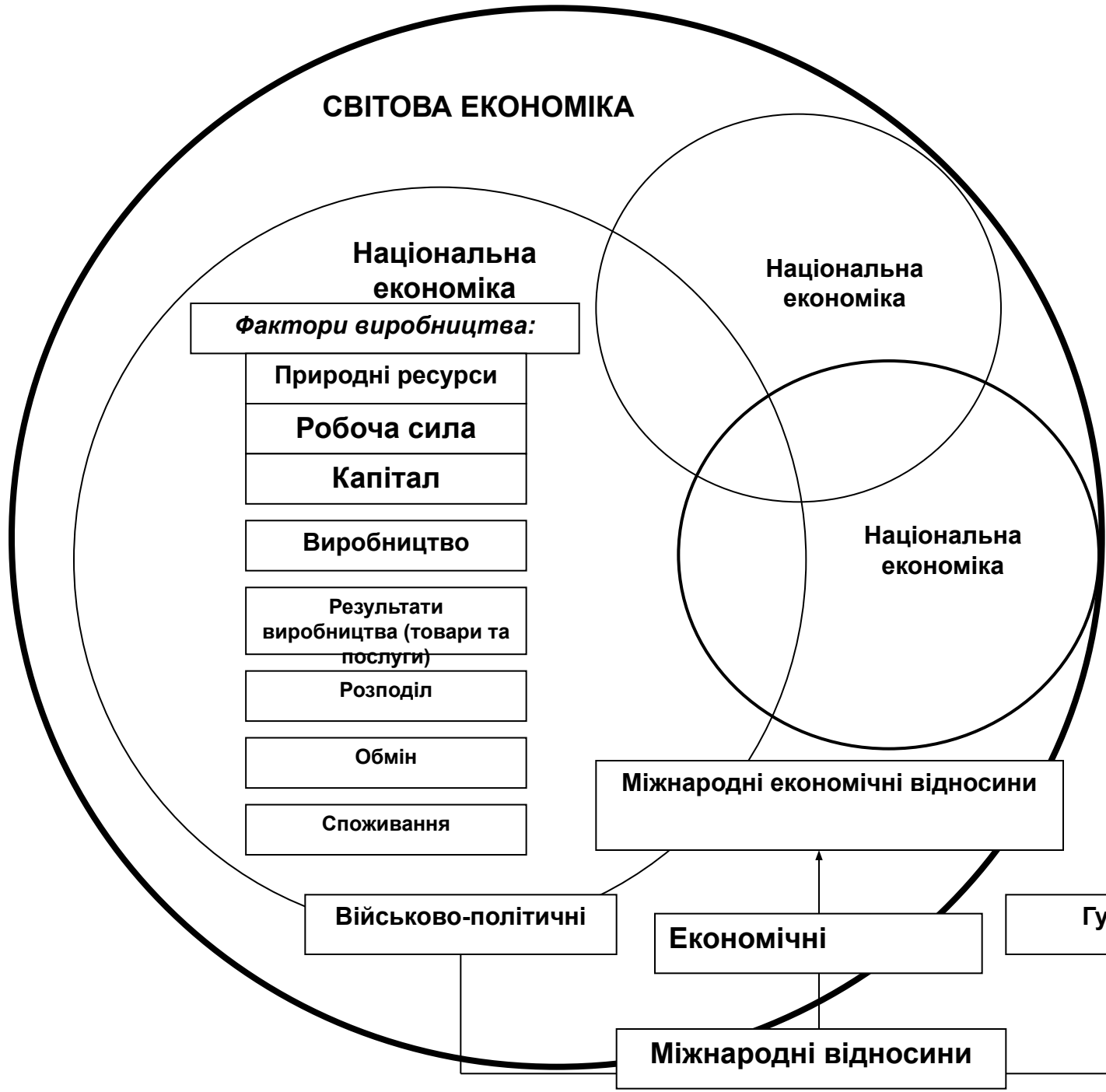
Міжнародна економіка також вивчає відносини між окремими економічними суб'єктами, що знаходяться в різних країнах: окремими людьми, домогосподарствами, підприємствами, державними і громадянськими установами.

Об'єктом вивчення міжнародної економіки є не одиничні, випадкові явища, процеси в міжнародній сфері, а ті, що постійно відновлюються, повторюються.

Таким чином виявляються закономірності взаємодії господарських суб'єктів різних держав у міжнародному обміні товарами, русі факторів виробництва, формуванні міжнародної економічної політики.

Основними поняттями теорії міжнародної економіки є:

світовий ринок, світове господарство, відкритість національної економіки, лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків, міжнародний поділ праці, міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили.

Міжнародна економічна система

Міжнародна економічна система (МЕС) являє собою сукупність елементів світової економіки, у процесі взаємодії яких виникають інтегративні якості, характеристики, закономірності функціонування цієї системи.

Основними елементами МЕС є окремі країни, групи країн.

Крім того МЕС складається із підсистеми різних міжнародних ринків і підсистеми національних і міжнародних інститутів, які регулюють МЕС; **підсистеми міжнародних економічних відносин.**

- 1) Економічно розвинуті країни:** а) найбільш розвинуті (G-7), країни ОЕСР (30 країн); б) країни з порівняно високим рівнем розвитку (ПАР, Ізраїль);
- 2) Країни з трансформаційною економікою:** а) пострадянські (РФ, Україна, Білорусь, Казахстан тощо); б) інші (КНР, В'єтнам, Румунія, Болгарія)
- 3) Нові індустріальні країни:** а) азійські тигри (Республіка Корея, Сінгапур, Малайзія...); б) НІК інші (Чилі, Аргентина, Бразилія...);
- 4) Нафтовидобувні країни:** а) з повною спеціалізацією (Саудівська Аравія, ОАЕ, Оман, Бруней, Катар...); б) з переважаючою часткою енергоносіїв у експорті (Венесуела, Нігерія, Алжир, Лівія...);
- 5) Країни, що розвиваються** (Індія, Пакистан, Філіппіни, Уругвай, Марокко, Єгипет...)
- 6) Країни з аграрною спеціалізацією та низькою динамікою економічного зростання** (Бангладеш, Непал, країни Океанії, Центральної Америки, Південної та Східної Африки);
- 7) Країни з занепадаючою економікою** (Сомалі, Судан, Руанда, частина країн Центральної та Західної Африки).

Структуризація міжнародної економічної системи

За рівнями функціонування:

- Міжнародний;
- Наднаціональний;
- Регіональний;
- Секторальний;
- Міждержавний
- Внутрішньодержавний;
- Корпоративний.

За сферами діяльності в межах МЕС:

- Обмін товарами;
- Обмін послугами;
- Міжнародне виробництво та обмін в галузі науки і техніки;
- Міжнародні інвестиційна і виробнича діяльність;
- Міжнародна валютно-фінансова та кредитна діяльність;
- Інтернаціональний обмін трудовими ресурсами

Міжнародні економічні відносини

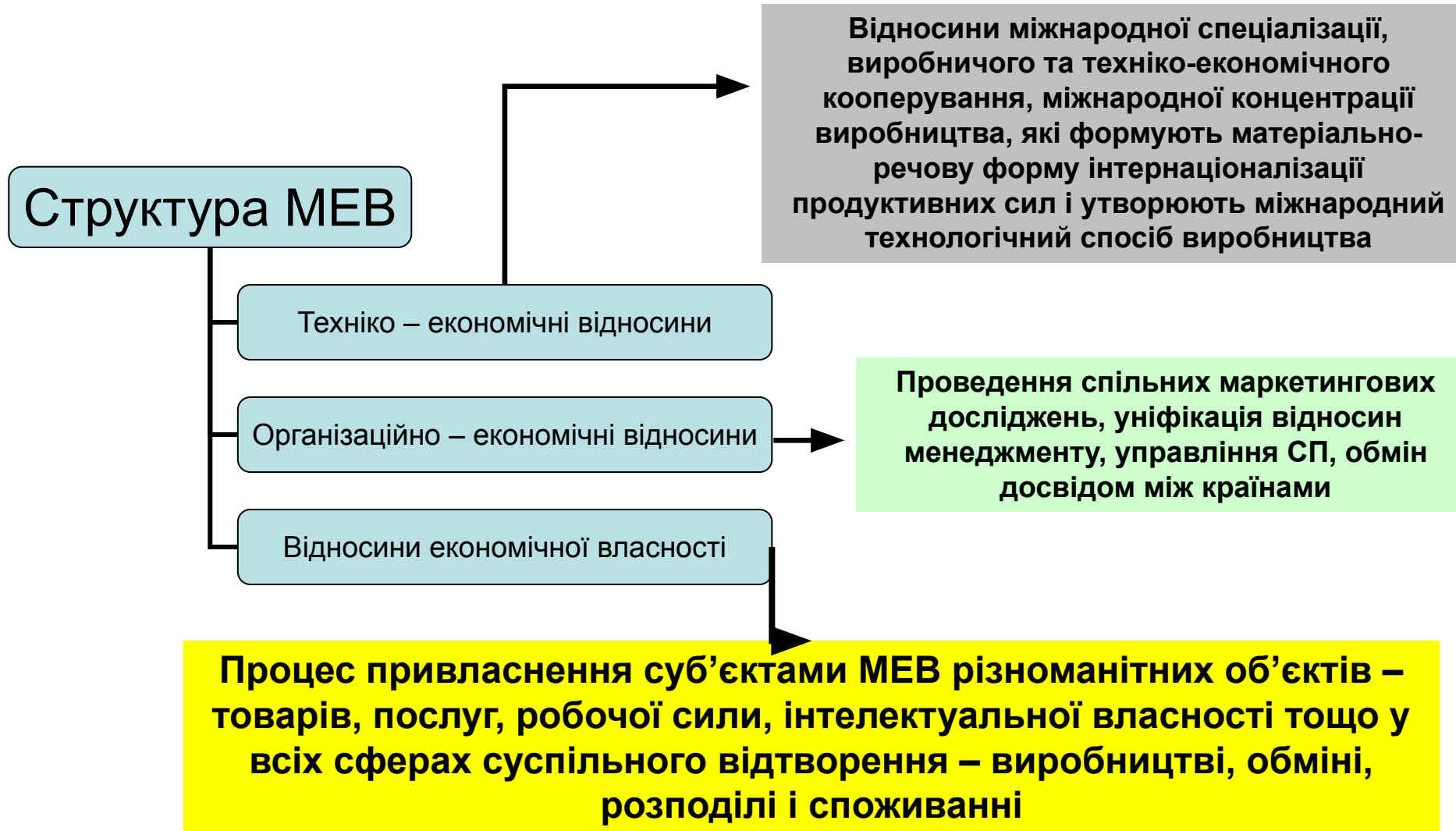
Міжнародні економічні відносини (МЕВ) — одна із форм міжнародних відносин. МЕВ опосередковують здійснення інших форм міжнародних відносин. Крім того **МЕВ** — це **система економічних зв'язків з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання продуктів, що вийшли за рамки національних кордонів.**

Міжнародні відносини розподілу — це відносини, які виникають з приводу а) розподілу факторів виробництва (засобів виробництва, робочої сили) між країнами; б) розподілу продуктів економічної діяльності серед суб'єктів із різних країн; в) розподілу доходів між учасниками МЕВ.

Залежно від об'єкту МЕВ, вони **поділяються на:**

**торговельні,
валютно-фінансові,
виробничі,
науково-технічні тощо.**

За структурою МЕВ – система техніко-економічних, організаційно-економічних і відносин економічної власності між економічними суб'єктами різних країн

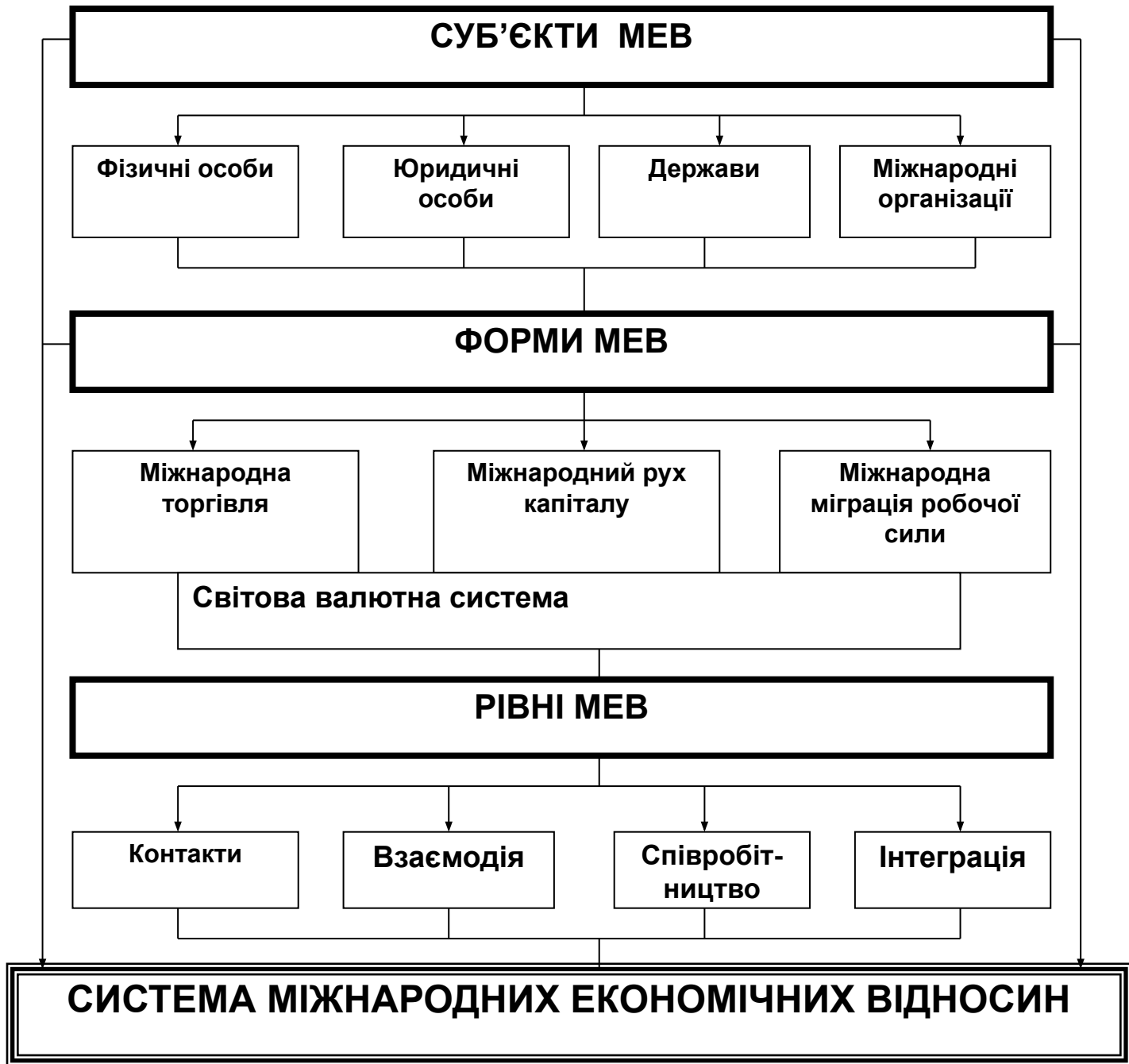
Міжнародна економічна діяльність

Ядром сучасних МЕВ виступає **міжнародна економічна діяльність** економічних суб'єктів, насамперед, підприємств. Діяльність останніх спрямована на отримання певних економічних результатів, передусім прибутку.

Діяльність підприємств на міжнародному ринку здійснюється в таких формах:

- **Експорт та імпорт товарів та послуг.**
- **Контрактні, коопераційні угоди** (ліцензування, франчайзинг).
- **Господарська діяльність за кордоном** (науково-дослідницькі роботи, банківські операції, страхування, підрядне виробництво, оренда).
- **Портфельне і пряме інвестування за кордоном.** Інвестиційна діяльність за кордоном може бути пов'язана зі створенням підприємством власної виробничої філії; вкладанням коштів в акції існуючої зарубіжної фірми; інвестуванням у нерухомість, державні цінні папери.

На різних етапах розвитку МЕВ одна із форм міжнародної економічної діяльності переважає. На сучасному етапі для багатьох розвинутих країн провідною формою є **транснаціональна виробнича діяльність, в основі якої знаходиться закордонна інвестиційна діяльність підприємств.**

Форми МЕВ та їх реалізація

- *Міжнародна торгівля* — обмін товарами та послугами між державно оформленими національними господарствами;
- *Міжнародний рух капіталу* — переміщення капіталу між країнами світу в пошуках сфери найбільш вигідного його вкладання.
- *Міжнародна міграція робочої сили* — переміщення між країнами працездатного населення переважно з економічних причин.

Деякі автори виділяють як самостійні форми ще й *міжнародні валютні відносини*, а також *міжнародні науково-технологічні відносини*

Реалізація різноманітних форм МЕВ їх суб'єктами здійснюється на тому чи іншому *рівні*, які розрізняються, зокрема, залежно від ступеню інтенсивності їх взаємодії:

- *Економічні контакти* — це найпростіші економічні зв'язки, які мають епізодичний характер і регулюються переважно одиничними угодами, контрактами;
- *Взаємодія* — стійкі економічні зв'язки на основі міжнародних угод і домовленостей, які складені на тривалий час;
- *Співробітництво* — міцні економічні зв'язки, на основі спільних, попередньо вироблених і узгоджених намірів, які закріплені в угодах довгострокового характеру;
- *Міжнародна економічна інтеграція* — це рівень розвитку МЕВ, коли в процесі інтернаціоналізації господарського життя відбувається переплетіння економік двох або більше країн і проводиться узгоджена політика з елементами національного регулювання.

Суб'єкти МЕВ

- *Фізичні особи* — це особи, які наділені правоздатністю та дієздатністю, переважно виступають як комерсанти або підприємці;
- *Юридичні особи* — це об'єднання, які наділені відокремленим майном, діють від свого імені і в межах свого майна, мають права та обов'язки і від свого імені виступають як сторона громадських відносин.

Юридичними особами, які беруть участь у МЕВ, є підприємства, держава та її установи, міжнародні організації.

Діяльність підприємств в міжнародній сфері виявляється в:
а) купівлі іноземних факторів виробництва; б) продажу виробленої продукції на міжнародному ринку; в) операціях на міжнародних фінансових ринках.

Специфічними суб'єктами МЕВ є міжнародні підприємства:

- Багатонаціональні корпорації (міжнародні за капіталом, управлінням та сферами діяльності);
- Міжнародні спільні підприємства (об'єднують національних партнерів з різних країн в інвестуванні, управлінні підприємством, розподілі прибутків та ризиків).

Суб'єкти МЕВ

Держава як суб'єкт міжнародних економічних відносин - це суверенне утворення, яке володіє верховною владою на своїй території та незалежністю відносно до інших держав.

Державні установи, підприємства купують на світовому ринку продукцію та послуги; постачають економічним суб'єктам із інших країн товари. Крім того, національні держави покликані створювати для вітчизняних підприємців сприятливі умови виходу на міжнародні ринки. Таким чином держава реалізує як пряму участь у МЕВ (через міждержавні стосунки, державні підприємства, державні органи), так і побічну (формування умов для здійснення МЕВ всіма іншими учасниками).

Міжнародні організації — формування та об'єднання, які приймають участь в МЕВ залежно від цілей, завдань та напрямків їх діяльності. Міжнародні організації систематизують за наступними ознаками:

- юридична природа (міжурядові, позаурядові)
- склад учасників (універсальні, регіональні)
- масштаби діяльності (загального характеру, спеціальної компетенції)
- характер діяльності (координуючі, оперативної дії, консультативні)
- термін діяльності (постійної дії, періодичної дії, тимчасові)

Принципи МЕВ

- Рівноправності та недискримінації партнерів;
- Взаємної вигоди;
- Добровільності щодо участі у економічному співробітництві;
- Невтручання у внутрішні справи, повага до суверенітету в міждержавних відносинах;
- Взаємної допомоги у вирішенні складних глобальних проблем;
- Колективної відповідальності за наслідки міжнародної економічної діяльності.

Середовище МЕВ

Середовище МЕВ - різноманітні фактори (демографічні, економічні, природні, науково-технічні, політичні, культурного оточення і т. ін.), які потребують від діючих осіб корегування своїх дій.

Фактори прямого впливу — безпосередньо впливають на операції суб'єктів МЕВ, з одного боку, а з іншого — зазнають такої ж дії від учасників МЕВ (постачальники, трудові ресурси, законі та установи державного регулювання, споживачі, конкуренти).

Фактори побічного впливу — не мають безпосереднього значення для функціонування суб'єктів МЕВ, але відбиваються на їх діях (стан економіки країни, міжнародні події, соціально-культурні фактори і т.д.).

Найбільш доцільною є систематизація факторів за такими ознаками — політико-правові, економічні, соціально-культурні, інфраструктурні. Таким чином, під середовищем МЕВ розуміють зовнішні по відношенню до суб'єктів МЕВ політико-правові, економічні, соціально-культурні та інфраструктурні чинники.

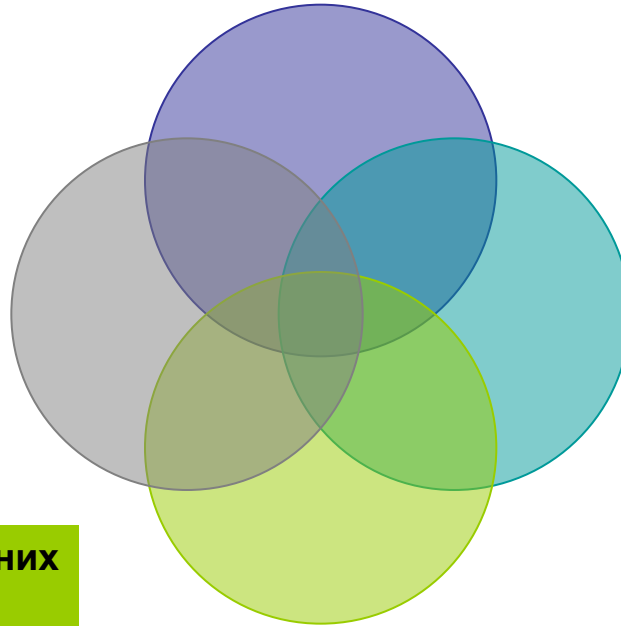
Середовище МЕВ

Міжнародний транспорт;
Міжнародні інформаційно-
комунікаційні системи.

**Інфраструктур
не**

**Політико -
правове**

Політична прихильність виявляється більш чітко в торгівельній, валютній, кредитній, науково-технологічній політиці; визнання національних норм та правил; стабільність політичної системи

Економічне

Рівень розвитку економіки відповідної країни, рівень і характер розподілу доходів в ній, характер витрат і заощаджень населення тощо

**Соціально -
культурне**

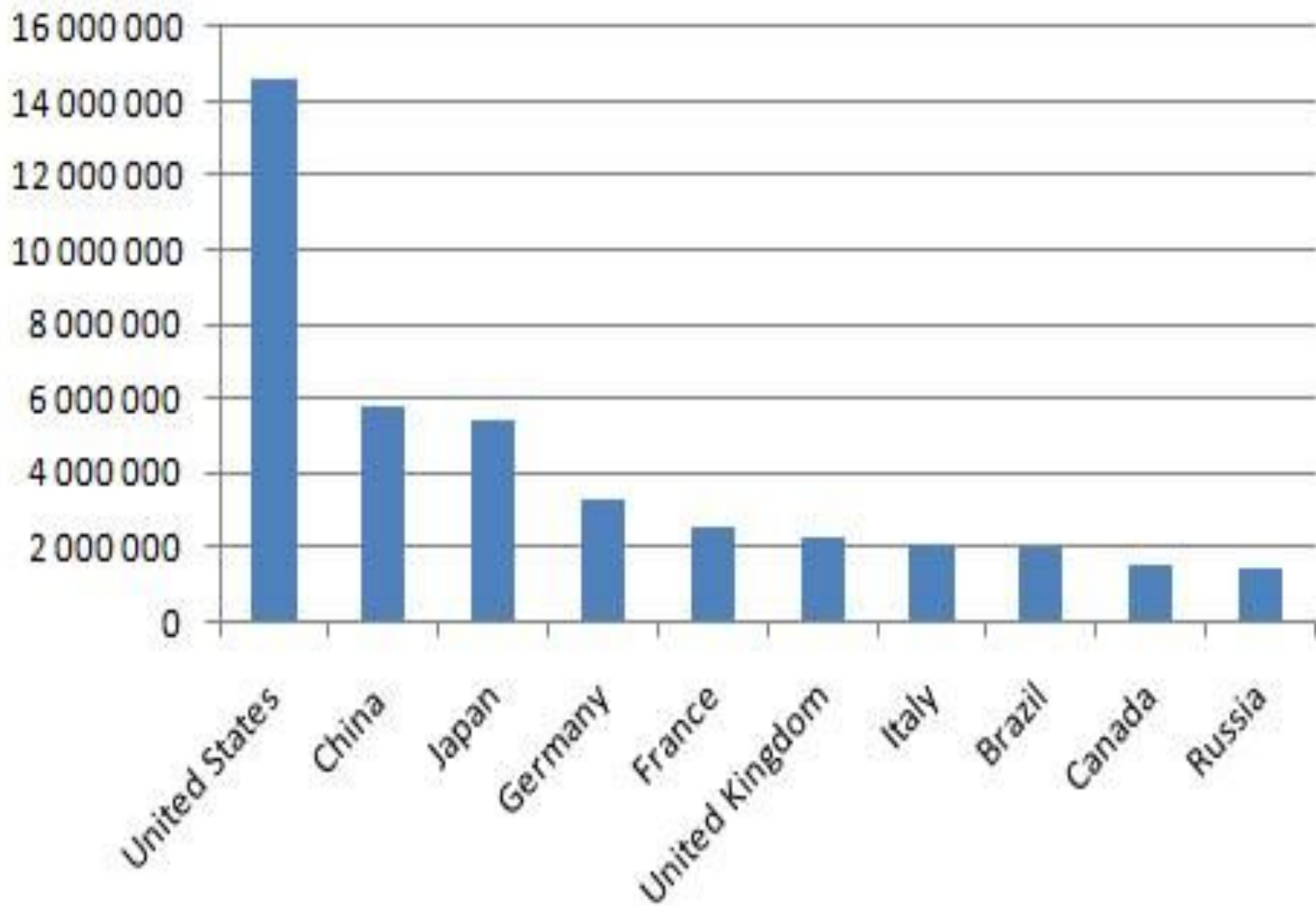
індивідуалізація попиту зарубіжних клієнтів, ставлення до праці фахівців, поведінка підприємців на фінансових ринках тощо (економічна поведінка людини в тій чи іншій країні базується на її фізіологічних, психологічних та інших особистих особливостях)

Особливості середовища МЄВ

- А) *Взаємозв'язок* політичних, правових, соціально-культурних, економічних та інфраструктурних елементів середовища;
- Б) *Відносна невизначеність середовища*, що потребує інформованості, аналізу та розуміння різних подій від суб'єктів МЄВ з подальшим рішенням щодо можливості впливу на фактори середовища або необхідності пристосування до них;
- В) *Динамічне протиріччя* — з одного боку, середовищу МЄВ притаманна **стабільність**, яка обумовлена економічною, політико-правовою, та соціально-культурною стабільністю країн, а з іншого — **динамічність та рухливість** (розвиток інтеграційних процесів, інформаційно-комунікаційних систем).

Соціально-економічний критерій

- Промислово розвинені країни** — 40 високорозвинених країн. Найпотужнішу групу серед цих країн складають країни так званої “Великої сімки”. Великобританія, Італія, Канада, Німеччина, США, Франція, Японія, які виробляють найбільші обсяги ВВП у всьому світі і зосереджують у своїх руках значну частину міжнародної торгівлі.
- Країни з перехідною економікою** — 28 країн Центральної та Східної Європи та колишнього Радянського Союзу, що здійснюють перехід від адміністративно-командної до ринкової економіки: Азербайджан, Білорусь, Боснія та Герцеговина, Болгарія, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Узбекистан, Україна та інші. У цій групі є підгрупа, яка має суттєві досягнення у реформуванні національних господарств. До цієї підгрупи належать: Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина та Чехія.
- Країни, що розвиваються** — більше 140 країн Азії, Африки, Латинської Америки. Через їх велику кількість і особливості соціально-економічного розвитку національних економік ці країни здебільшого систематизують за регіонами з урахуванням їх географічного положення.

Номинальний ВВП за 2010 рік найбільших економік (МВФ)

Економічні та соціально-економічні критерії базуються на показниках ВВП\ВНП\ВНД\НД на душу населення

ВВП як додана вартість, утворена всередині країни:

- 1) $ВВП = (\text{споживання} + \text{внутрішні інвестиції}) + (\text{експорт} - \text{імпорт})$
- 2) $ВВП = \text{споживання} + \text{внутрішні інвестиції} + \text{державні витрати}$
- 3) $ВНП = ВВП + \text{чистий факторний дохід з-за кордону}$ (різниця доходів від використання факторів виробництва резидентів за кордоном та виплат нерезидентам за використання факторів виробництва в країні)
- 4) $ВНП = ВВП + \text{чистий експорт} + \text{різниця доходів від використання факторів виробництва резидентів за кордоном та виплат нерезидентам за використання факторів виробництва в країні}$

$ВНД = ВНП + \text{чисті трансферти}$ (різниця між переказами мігрантів, які вважаються резидентами, з одної країни в іншу)

$НД = ВНП - \text{амортизація} - \text{непрямі податки}$

**Світовий Банк: класифікація країн за рівнем
валового національного доходу на душу
населення**

*Країни з низьким доходом (нижче 975 дол.
США на душу населення):*

*Країни з доходом нижче середнього (976 - 3
855 дол.США), в тому числі Україна*

*Країни з доходом вище середнього (3 856 -
11 905 дол.США), в тому числі РФ*

*Країни з високим доходом (вище 11 906 дол.
США), в тому числі країни ОЕСР*

Світовий Банк: класифікація країн за рівнем заборгованості до ВНД

Групи країн за рівнем зовнішньої заборгованості:

- *Держави з високим рівнем зовнішньої заборгованості (відношення поточної вартості обслуговування зовнішнього боргу до ВНД більше за 80%, до обсягів експорту – більше 220%);*
- *Держави з середнім рівнем ЗБ (один або два перші показники перевищують 60%, але менші за 80% і 220% відповідно)*
- *Держави з найменшою зовнішньою заборгованістю (в т.ч. Україна)*
- *в тому випадку, коли достовірних статистичних даних немає, то для встановлення високого рівня заборгованості встановлюється критерій: перевищення межі по трьох з 4-х таких показників – 1) відношення боргу до ВВП (ВНД) перевищує 50%, 2) відношення боргу до експорту більше 275%, 3) вартості обслуговування ЗБ до експорту – 30%, 4) відсотків за заборгованістю, до експорту – 20%.*

Класифікація країн за методикою ООН

1. за рівнем розвитку людського потенціалу (Індекс Розвитку Людського Потенціалу - середня тривалість життя; освіченість дорослого населення країни та кількість осіб, що навчаються, рівень ВВП на душу населення);
2. за рівнем доходів (з високим рівнем доходу на душу населення >10 066 дол. США, з середнім – 826-10 065 дол. США , з низьким – < 825 дол. США);
3. відповідно до основних глобальних груп (країни, що розвиваються, країни Центральної і Сх. Європи та СНД, і ОЕСР) ;
4. за регіональною ознакою (Східна Азія, Тихоокеанський регіон, Латинська Америка тощо).

Класифікація країн за методикою МВФ

(частки країни у агрегованому ВВП, експорті товарів і послуг та чисельності населення)

1. Країни з розвинутою економікою (30)

2. Країни з формуванням ринкової економіки та інші країни, що розвиваються(143)

- географічний критерій (за регіонами)
- аналітичний критерій (структура експортних доходів, інших зовнішніх доходів, валютних режимів, зовнішньої заборгованості).

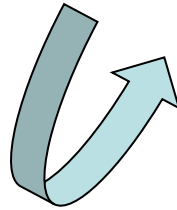
Країни з розвинуеною економікою, за МВФ

Таблица В. Страны с развитой экономикой по подгруппам

Зоны основных валют	Другие подгруппы					
	Зона евро		Новые индустриальные страны Азии	Основные страны с развитой экономикой	Другие страны с развитой экономикой	
Соединенные Штаты	Австрия	Люксембург	САР Гонконг ¹	Германия	Австралия	Норвегия
Зона евро	Бельгия	Мальта	Корея	Италия	САР Гонконг ¹	Сингапур
Япония	Германия	Нидерланды	Сингапур	Канада	Дания	Тайвань,
	Греция	Португалия	Тайвань,	Соед. Королевство	Израиль	провинция Китая
	Ирландия	Словацкая Респ.	провинция Китая	Соед. Штаты	Исландия	Чешская Респ.
	Испания	Словения		Франция	Корея	Швеция
	Италия	Финляндия		Япония	Новая Зеландия	Швейцария
	Кипр	Франция				

Міжнародний поділ праці

Основою інтернаціоналізації господарського життя є **міжнародний поділ праці (МПП)**, як обмін між країнами факторами та результатами виробництва у певних кількісних і якісних співвідношеннях.

Міжнародна спеціалізація
(предметна, подетальна, технологічна)

Міжнародна кооперація
(міжгалузева, внутрішньогалузева та окремих підприємств)

НАПРЯМИ :
вертикальний і
горизонтальний

Види та форми МПП

Види:

- Міжгалузєва спеціалізація та кооперація;
- Внутрішньогалузєва спеціалізація.

Форми:

- Предметна;
- Подетальна (повузлова);
- Технологічна (постадійна).

Територіальна спеціалізація (спеціалізація регіонів світу) – www.cia.org

Фактори формування МПП

- *Природно-географічні* — відмінності у кліматичних умовах, економіко-географічному положенні, наявності природних ресурсів;
- *Соціально-економічні* — характеристики робочої сили, науково-технічний потенціал, виробничий апарат, масштаби і серійність виробництва, темпи створення об'єктів виробничої і соціальної інфраструктури, особливості історичного розвитку, виробничих і зовнішньоекономічних традицій, соціально-економічний тип національного виробництва і зовнішньоекономічних зв'язків, політичні фактори країн;
- *Науково-технологічний прогрес* — розширення та поглиблення науково-дослідних та конструкторських робіт, прискорення темпів морального зносу, збільшення оптимальних розмірів підприємств, технологічна диверсифікація.

Світове господарство: етапи формування

Світове господарство (СГ) — сукупність національних економік, які знаходяться в тісній взаємодії та взаємозалежності

4 основних етапи:

- Великі географічні відкриття XV—XVI ст. — промислова революція (кінець 18 — початок 19 ст.).
- Промислова революція — кінець XIX—початок XX ст.
- Кінець XIX—початок XX ст. — 60-ті роки XX ст.
- 60-ті роки XX ст. — теперішній час.

Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства

- **лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків країн** - зняття бар'єрів на шляху переміщення капіталів, робочої сили, товарів між державами.
- активно проявляється **тенденція до уніфікації та стандартизації** в різних галузях міжнародного соціально-економічного життя - все ширше застосовуються єдині для усіх країн стандарти на технологію, екологію, діяльність фінансових організацій, бухгалтерську і статистичну звітність (міжнародні економічні установи впроваджують єдині критерії макроекономічної політики, відбувається уніфікація вимог до податкової політики, до політики в галузі зайнятості тощо);
- **розвиток процесу транснаціоналізації виробництва** - економічна діяльність все більше зосереджується в транснаціональних, багатонаціональних підприємствах, що багато в чому визначає напрямки міжнародного руху факторів виробництва, міжнародної торгівлі; впливає на економіку і політику окремих країн;
- в системі управління світовою економікою **поступово втрачається колишня роль ООН** - її функції переходять до урядів країн "великої сімки"; крім того, управління світовим господарством починає концентруватися у тріаді: **Світова організація торгівлі — Міжнародний валютний фонд — Світовий банк.**
- **подальший розвиток процесу глобалізації господарського життя** - на макроекономічному рівні глобалізація означає загальне прагнення країн до економічної активності поза своїми межами; на мікроекономічному рівні під глобалізацією розуміється розширення діяльності підприємства за межі внутрішнього ринку, зокрема для використання переваг великомасштабного спеціалізованого виробництва.

Процеси лібералізації, відкриття національних економік приводять до таких наслідків:
а) посилення конкуренції між національними та закордонними виробниками, банкрутств вітчизняних підприємств; б) зміни відносних цін; в) структурних зрушень.

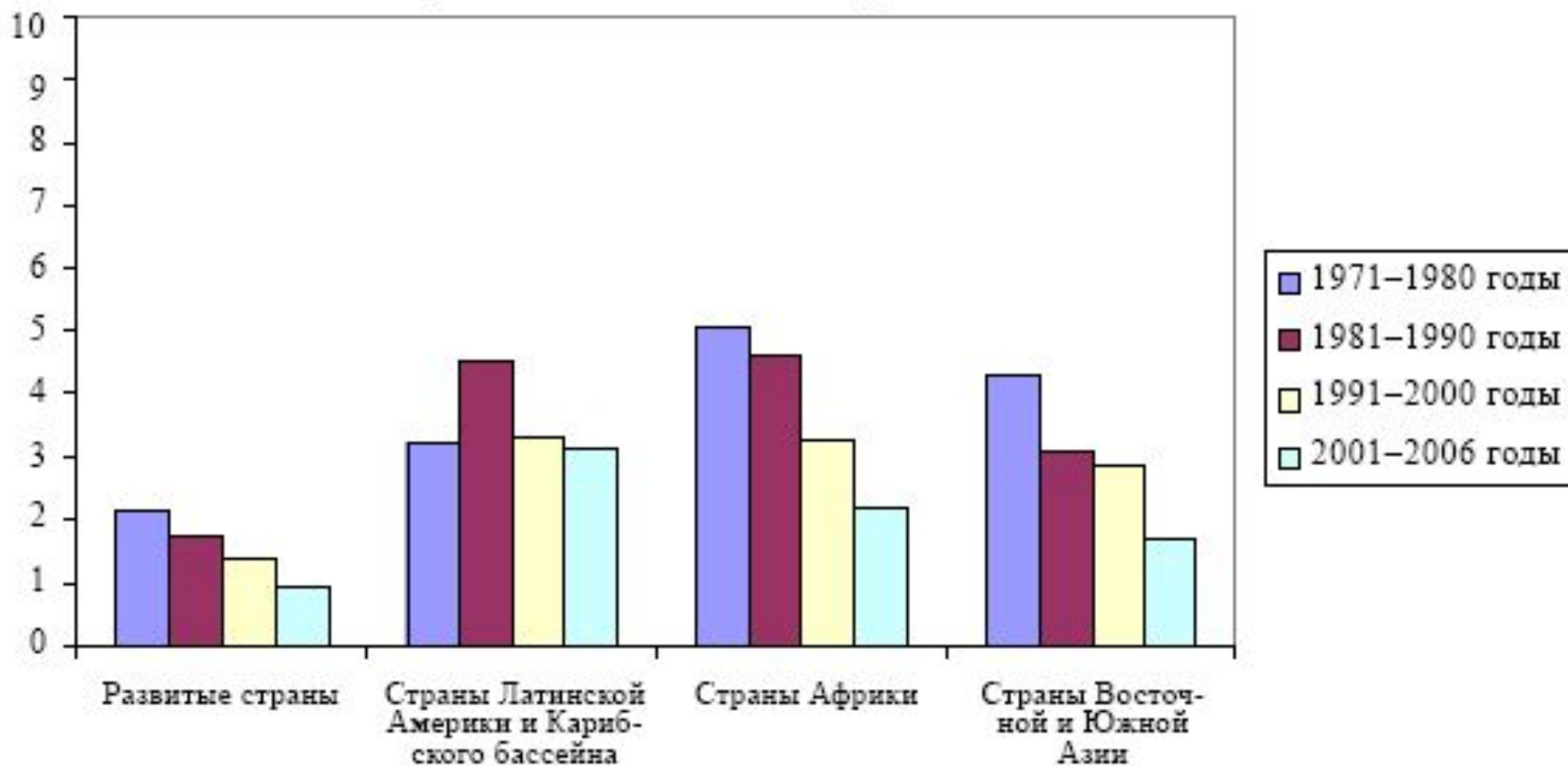
Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства - II

- Зменшення частки промисловості у ВВП та зростання частки третинного сектору з поступовим перетіканням трудових ресурсів у сферу послуг (США – 79,2% (76,8%), виробництво – 19,6% (22,6%), с/г – 1,2% (0,6%); КНР – 40,2% (32%), 49,2% (25%), 10,6% (43%));
- Зменшення циклів на фінансових ринках, внаслідок чого компанії віддають перевагу злиттям та поглинанням, викупу власних акцій та інвестиціям в ринок нерухомості, що не призводить до створення нових робочих місць, викликає залежність країн від зовнішніх джерел фінансування, короткострокові періоди перевищення витрат домогосподарств над доходами;
- Зміни в напрямках та структурі міграційних потоків, викликані старінням одних націй та надлишковою робочою силою в інших регіонах;
- Руйнування міфу про саморегульовану ринкову систему;
- Зміна положення та розподілу ролей в сім'ї та протидія використанню праці дітей;
- Зміна ролі профспілок, зростання частки неформальної праці, руйнування механізмів соціального захисту та пенсійного забезпечення;
- Фактична монополарність світу (за Ф.Фукуямою – “кінець історії”);
- Зміни у співвідношенні основних релігійних груп (Christians 33.32% (of which Roman Catholics 16.99%, Protestants 5.78%, Orthodox 3.53%, Anglicans 1.25%), Muslims 21.01%, Hindus 13.26%, Buddhists 5.84%, Sikhs 0.35%, Jews 0.23%, Baha'is 0.12%, other religions 11.78%, non-religious 11.77%, atheists 2.32% (2007 est.) – www.cia.gov)

Нестійкість темпів зростання ВВП

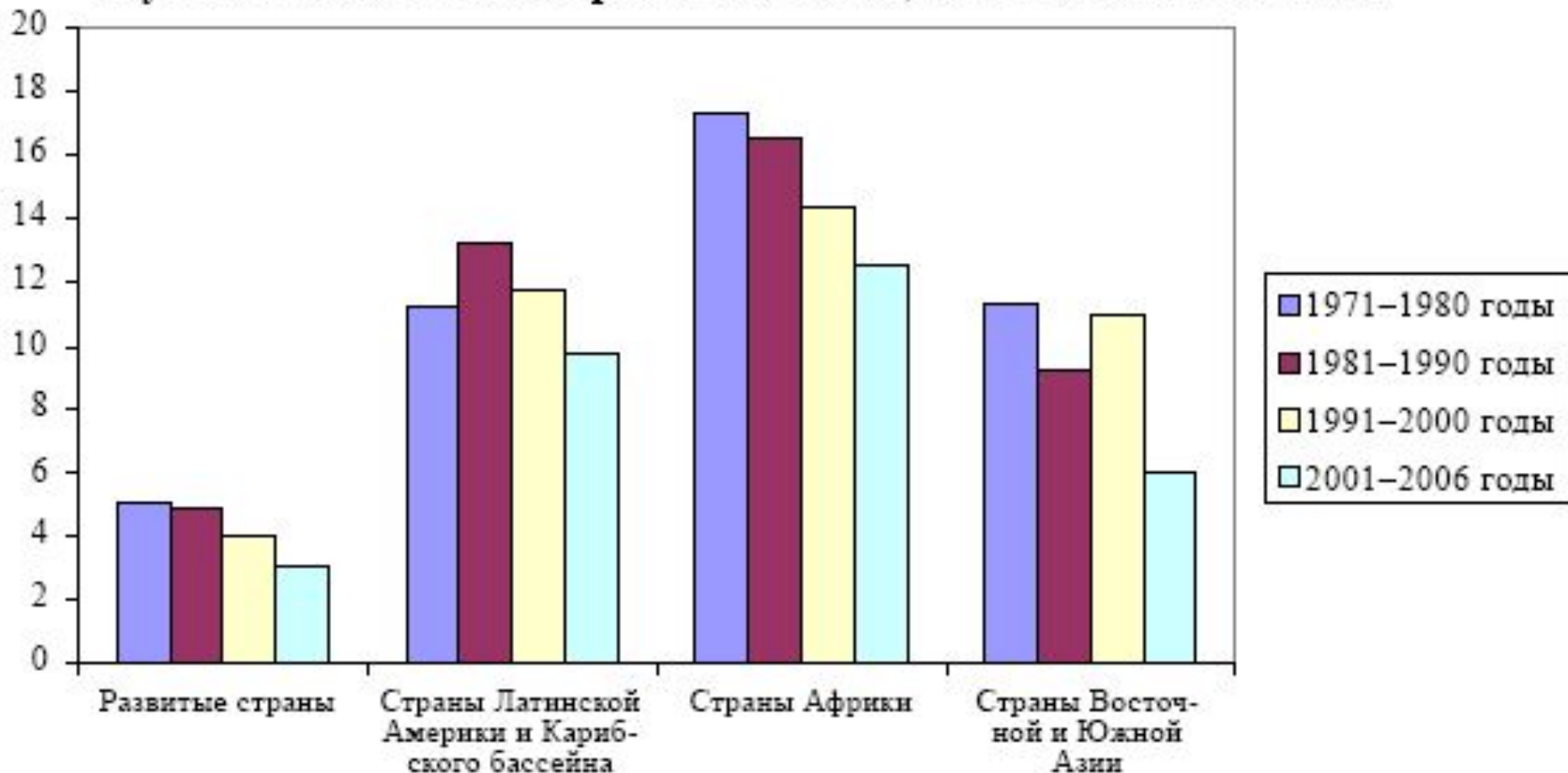
www.un.org

Неустойчивость темпов роста ВВП

Нестійкість темпів зростання інвестицій www.un.org

Неустойчивость темпов роста инвестиций в основной капитал

WWW джерела до теми

Міжнародні економічні і фінансові організації

Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund) www.imf.org

Організація об'єднаних націй (ООН) (United Nations Organization) www.un.org

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) (The International Finance Corporation) www.ifc.org

Світова організація торгівлі (СОТ) (The World Trade Organization) www.wto.org

Група Світового банку (The World Bank Group) www.worldbank.org

Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development) www.worldbank.org/ibrd

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) (The International Development Association) www.worldbank.org/ida

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) (The Multilateral Investment Guarantee Agency) www.miga.org

Міжнародна торговельна палата (МТП) (The International Chamber of Commerce) www.iccwbo.org

Міжурядові організації

Конференція ООН по торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) (United Nations Conference on Trade and Development) www.unctad.org

Конференція ООН по праву міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) (United Nations Commission on International Trade Law) www.uncitral.org

Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) (The Association of South-East Asian Nations) www.aseansec.org

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) (The Organization for Economic Cooperation and Development) www.oecd.org

Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) (The Organization of the Petroleum Exporting Countries) www.opec.org (Алжир, Індонезія, Іран, Ірак, Кувейт, Лівія, Нігерія, Катар, Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати і Венесуела)

Науково-дослідні, інформаційні та статистичні центри

Інститут міжнародної економіки (Institute for International Economics) www.iic.com

Центр вивчення міграцій, Нью Йорк (The Center for Migration Studies)

www.cmsny.org

Статистична служба Європейської комісії (Євростат)

Класифікація за www.wb.org

Задолженність: Для класифікації стран в даній таблиці використовуються стандартні визначення Всесвітнього банку: країни з високою задолженністю і країни з помірною задолженністю. Висока задолженність означає, що будь-якою з двох найважливіших коефіцієнтів задолженності перевищує критичний рівень: відношення приведеної вартості обслуговування задолженності до ВВП (80 відсотків) і відношення приведеної вартості обслуговування боргу до експорту (220 відсотків). Помірна задолженність означає, що будь-якою з двох вище згаданих коефіцієнтів перевищує 60 відсотків, але не досягає критичного рівня. Примітно до країн, не представляючих статистичні дані про задолженності в межах Системи звітності боржників (СОД) Всесвітнього банку неможливо розрахувати приведену вартість задолженності. Замість цього використовується наступна методологія для класифікації стран, не беручих участь в системі СОД. Висока задолженність означає, що три з чотирьох найважливіших коефіцієнтів задолженності (усереднені за період з 1998 по 2000 рік) перевищують критичні рівні: відношення боргу до ВВП (50 відсотків), відношення боргу до експорту (275 відсотків), відношення обслуговування боргу до експорту (30 відсотків) і відношення процентних платежів до експорту (20 відсотків). Помірна задолженність означає, що три з чотирьох найважливіших коефіцієнтів задолженності перевищують 60 відсотків, але не досягають критичних рівнів. Всі інші включені в класифікацію країни з низькими і середніми доходами вказуються як країни з невисокою задолженністю.